

Мы видим, что в стихах И.Замотаева отразилась и любовь к Беларуси, которая стала для него родной, и забота о физическом и духовном здоровье человека, и его оптимизм, без которого жизнь становится серой и унылой.

Так творчество поэтов Малоритчины доносит каждому читателю, желающему её постичь, проверенную годами философию жизни: хочешь быть понятым сам – учись понимать других и помни, что все души говорят на одном языке.

Как видим, стихи малоритских поэтов правдиво и искренне раскрывает судьбы и характеры славян, в основе которых – совесть и правда: две главные черты, два источника их душевной энергии.

Список использованной литературы:

1. Вежбицкая, А. Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая. – М., 1996. – С. 37.
2. Данилюк, У. Сярод людзей: зборнік вершаў. 2-е выданне / У. Данилюк. – Маларыта, 2013. – 64с. – С. 56.
3. Джаббарова, М. Т. Роль русского языка в современной образовательной системе Республики Таджикистан // Русский язык и литература в школах Таджикистана, 2007. – № 4-6. – С. 25.
4. Жигалова, М. П. Полиэтническая литература Малоритчины : интерпретация и анализ произведений : монография / М. П. Жигалова. – Брест : БрГТУ, 2017. – 240с.
5. Жигалова, М.П. Этновitalность и мультикультурность в литературе: Интерпретация и анализ. Монография. – Саарбрюккен, Германия : LAP LAMBERT Academic Publishing. – 2012. – 305с.

З.М. Заіка (г. Брэст, Рэспубліка Беларусь)

Z.M. Zaika (Brest, the Republic of Belarus)

УДК 908 (476.7)

ГЕОРГІЙ МУСЕВІЧ – ДАСЛЕДЧЫК ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ КАМЯНЕЧЧЫНЫ

Анотацыя. У артыкуле ўзгадваецца даследніцкая краязнаўчая праца Мусевіча Георгія Сцяпанавіча, “Заслужанага трэнера Беларусі”, чалавека, улюбёнага ў свой край. Ім падрыхтавана больш за 500 артыкулаў на тэмы гісторыка-культурнай спадчыны Камянеччыны, выдадзены 3 кнігі, напісана каля 300 рукапісаў. Ён удзельнік многіх беларуска-польскіх культурных праектаў.

Ключавыя словы: гісторыка-культурны, спадчына, беларуска-польскі праект, Камянеччына, краязнаўца, рукапіс, анамастыка.

GEORGY MUSEVICH-RESEARCHER OF THE HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE OF THE KAMENETSKY DISTRICT

Annotation. The article mentions the research work of Musevich Georgy Stepanovich, "honored coach of Belarus", a man who was loved in his region. He has prepared more than 500 articles on the historical and cultural heritage of the Kamenetsky district, published 3 books, and written about 300 manuscripts. He is a participant in many Belarusian-Polish cultural projects.

Key words: historical and cultural heritage of the Belarusian-Polish project, Kamenetsky, local history, manuscript, and onomastics.

«Глубокое ценное слово о родимой стороне

может сказать только тот человек, для которого его родина не есть «край», а «центр».

(Шергин Б.В., русский писатель, 1996- 1973)

Гісторыя роднага краю, яго сівое мінулае заўсёды цікавіла краязнаўцу Георгія Сцяпанавіча Мусевіча (нарадзіўся 11.11.1931 і пражыў 83 гады). Высокі, статны, дужы, нездарма сваю першую палову жыцця прысвяціў спартыўнай адукацыі і выхаванню моладзі. Ён распрацаваў больш за 50 метадычных дапаможнікаў па фізкультуры і спорту. За сваю працу ён атрымаў званне “Выдатнік народнай адукацыі БССР”, “Отличник просвещения СССР”, быў узнагароджаны медалём “За трудовую доблесть”. У 1991 г. яму прысвоена званне “Заслужаны трэнер Беларусі”.

Георгій Сцяпанавіч Мусевіч

І толькі з 1990 года Георгій Сцяпанавіч ушчыльную заняўся вывучэннем гісторыі роднага краю. У сваіх артыкулах ён закранае розныя пытанні і тэмы, у якіх расказваецца пра малавядомых людзей Камянецкай зямлі, пра духоўна-асветніцкае жыццё края, пра гісторыю вёсак Камянеччыны. Пісаў краязнаўца на рускай, украінскай, польскай, беларускай мовах. Сваю першую кнігу “Мой горад”, выдадзеную у 1996 годдзе, прысвяціў да 720-гадавіны Камянца, і падпісаў “Георгій Мусевіч дэ Дома Левіцкі” – гэта значыць з роду, што даў свету многім

свяшчэннаслужыцеляў. Праваслаўным пастарам быў яго дзед, а бабуля выхоўвала яго з маленства “ёй ён і прысвяціў сваю першую кнігу “Мой горад””. Усё сваё свядомае жыццё, паралельна з працай, ён вывучаў гісторыю роднага краю, Беларусі. І толькі, калі выйшаў на пенсію, Георгій Сцяпанавіч ужо ў поўную сілу аддаўся любімай справе. За 20 гадоў вынікаў яго даследаванняў сталі тры аўтарскія кнігі, 9 кніг выдадзены ў сааўтарстве, 18 да гэтага часу маюць рукапісны выгляд; затое ў перыядычных выданнях апублікаваны больш за 600 гісторыка-краязнаўчых артыкулаў: “Один из древнейших храмов Каменца”, “Духовное богатство”, “Кладезь духовности”, “В графском имении”, “Трагедия не осуществилась”, “Матерь божья – защитница”, “Тра лёс чалавека”, “Генерал, писатель, ученый-химик”, “Свяшчэннік, пісьменнік з Вайскоў”, “Благовест звонов от Жукова”, “Пісьменнік які нарадзіўся ў Камянцы”, “Хризантэмы”, “Фрагменты жизни евреев Каменца” і шмат іншых [3].

У сваёй аўтабіяграфіі Георгій Сямёнавіч піша, што яго першая кніга “Мой горад” “была выдадзена за ўласныя грошы ў колькасці 700 экзэмпляраў, якую я раздаў у многія месцы, людзям, у краіны бескаштоўна” [1].

За якую б тэму ні браўся Георгій Мусевіч, ён заўсёды дакопваўся да глыбіннай сутнасці і нягледзячы на тое, што першая яго кніжыца на шэрай паперы атрымалася тонкая, ён акрэсліў свой падыход да даследніцкай працы: “Ісціна, у тым ліку і ў гісторыі, адна. І мы заўсёды павінны намагацца ісці да Ісціны” [4].

Адна з прац Георгія Сцяпанавіча – “Священные места Каменетчины” у якой ён не толькі сістэматызаваў духоўную гісторыю края, але і расставіў некалькі новых акцэнтаў на ўжо, здавалася б, вядомай канве падзей мінулага. Асноўная ідэя гэтай працы ў тым, лічыць аўтар, “што над намі прасціраецца адзіная духоўная прастора, для якой не існуе межаў”. Духоўная гісторыя Пучшанскага краю, расказаная ў працы, не менш цікавая і важная, чым навуковая, афіцыйная, і аўтар спадзяецца, што яго праца па гэтай гісторыі будзе калі-небудзь прачытаны і паслужыць нашчадкам.

Выходзілі артыкулы краязнаўцы ў рэспубліканскім друку, раённай газеце, а таксама ў друку ў газетах Украіны, Польшчы і нават Англіі.

Многа ўвагі надаваў Георгій Сцяпанавіч гісторыі Камянецкага краю. Ён напісаны рукапісы: “Сказание о Земле Каменецкой”, “Кто мы и откуда мы?”, “Краткий очерк родословия Левицких”, “Народ, который жил среди нас”, “Легенды Каменетчины”, “Памятник рукотворный”, “Судьбы герба”, “Правдивая история”, “Следы половцев на Каменетчине”, “Правители Каменца-Литовского”, “Столпы, вежи, башни...”, “Святое место Грушка”, “Житие Благоверного и Благочестивого князя Волынского Владимира-Иоанна Васильковича” и мн. інш.

Мяне, як філолага-лінгвіста, асабліва зацікавілі працы Георгія Сцяпанавіча па анамастыцы Камянца, напрыклад, “Імена тваі мая зямля Камянецкая”, “Профессии жителей Каменца-Литовского”, “Название улиц в Каменце”. “Назвы вуліц XVIII-XIX стст. горада Камянец”. 16 вуліц не захавалася. Яны зліліся з іншымі вуліцамі або пераіменаваны. Згублена гістарычная сутнасць назваў вуліц, а таксама, на жаль, згублены гістарычны твар старажытнага горада Камянца.

У 2006 годзе Юрый Сцяпанавіч прымаў удзел у праекце “Забытых таямніцаў чар”, які быў арганізаваны ў польскім горадзе Гайнаўка пад патранажам еўрарэгіёна “Белавежская пушча”. Вынікам праекта стала кніга “Забытых таямніцаў чар” пад рэдакцыяй Наталлі Гэрасімук на беларускай і польскай мовах.

Праца Георгія Сцяпанавіча Мусевіча па гісторыка-краязначай спадчыне Камянеччына з’яўляецца бясцэнным здабыткам для ўсіх камянчан. Да гэтага часу не знайшлося даследчыкаў, якія б так глыбока і з такой асабістай цікавасцю і адказнасцю апісвалі і сістэматызавалі гісторыка-культурны скарб Камянеччыны. Шмат рукапісаў чакаюць свайго часу ў архівах Камянецкай раённай бібліятэкі імя В.М. Ігнатоўскага.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Мусевич, Г.С. Народ который жил среди нас. – Брест, 2009 г.
2. Памяць: Камянецкі раён: гіст.-дак. Хронікі гарадоў і раёнаў Беларусі. – Мн.: Ураджай, 1997.
3. Рукопись Г.С. Мусевича «О себе. Такая жизнь». – 16-17.02.2007 г.
4. http://kamunikat.org/bielski_hostinec.html // Бельскі гостінец: краязнаўча-культурны зборнік, 2008. – № 1 – С 32 – 41.

Ю.Э. Ходынюк (Бяла Подляска, Польша)
Y. E. Godyniuk (Biala Podlaska, Poland)
chodyniuk@list.ru

УДК 811.161.1

ПРОЯВЛЕНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЯЗЫКА И КУЛЬТУРЫ В МЕНТАЛИТЕТЕ СЛАВЯН НА БЕЛОРУССКО-ПОЛЬСКОМ ПОГРАНИЧЬЕ

Аннотация. В данной статье представлены взаимодействия языка и культуры в менталитете славян, проживающих на белорусско-польском пограничье. Представлены основные факторы, влияющие на национальное самосознание, на общность взглядов и иерархию ценностей славянских народов. Освещена проблема базовых ценностей славян.

Ключевые слова: национальное самосознание, пограничье, менталитет славян